

Elke eerste zondag van de maand gaat deze Nieuwsbrief naar een groot aantal griffiers, adjunct-griffiers en andere medewerkers in en om raadsgriffies.

Doelstelling is om “iets juridisch” dat mij afgelopen maand het meest is opgevallen met de lezers te delen, en er waar mogelijk leermomenten uit te halen.

Dit alles om zoveel mogelijk gemeenteraden support te bieden bij het juridisch optimaliseren van hun besluitvormingsprocessen en andere werkzaamheden.

Thema voor deze Nieuwsbrief is: stemquorum en besluitquorum

De raad

Als in een wettelijk voorschrift “de raad” staat vermeld, bedoelt de betreffende wetgever “de gemeenteraad in vergadering bijeen”.

Voorbeeld: artikel 169 lid 4 Gemeentewet. Hier staat de plicht voor het college te lezen om de raad de gelegenheid te geven zijn wensen en bedenkingen over een voorgenomen besluit met ingrijpende gevolgen ter kennis van het college te brengen.

Die wensen en bedenkingen hebben de vorm van een raadsbesluit. Immers: alles wat van “de raad” komt ontstaat in de vorm van een raadsbesluit. En die worden genomen in een raadsvergadering.

Deze is openbaar, want dat zeggen de artikelen 125 lid 1 Grondwet en 23 lid 1 Gemeentewet.

Digitale raad

De digitale raad moet nog worden uitgevonden. Er is geen wettelijke bepaling aan te wijzen die de raad ruimte biedt om in een emailsetting te vergaderen en besluiten te nemen.

Het is in de huidige bepalingen dus ondenkbaar dat het college de (fracties in de) raad per email vraagt om hun wensen en bedenkingen aan het college kenbaar te maken.

Het is mij echter bekend dat dit in diverse gemeenten staande praktijk is. Niet alleen bij genoemde wensen en bedenkingen maar ook bij zienswijzen die de raad kenbaar kan maken naar aanleiding van een ontwerpbegroting van een gemeenschappelijke regeling.

Lekker makkelijk die mailtjes, maar wel in flagrante strijd met de Gemeentewet!

Raadsvergadering

De openbare raadsvergadering is regel. Bij hoge uitzondering vergadert de raad besloten. Ook dat is een raadsvergadering.

Buiten een raadsvergadering bestaat de raad niet, en kan dus niets tot stand brengen.

Stemquorum en besluitquorum

Voor de totstandkoming van een raadsbesluit geldt een tweetal quora: het stemquorum en het besluitquorum.

Het stemquorum staat in artikel 29 lid 1 Gemeentewet, het besluitquorum in artikel 30. Zeer belangrijk om deze bepalingen in de gaten te houden!

Onjuiste toepassing ervan leidt tot onrechtmatig tot stand gekomen raadsbesluiten. Geen raad wil die op zijn geweten hebben.

Klein praktijkvoorbeeld van om zeep gebrachte quora

Het volgende is dus echt gebeurd.

In een raadsvergadering is een beladen motie ingediend. Volgens artikel 32 lid 3 Gemeentewet moet de voorzitter vragen of er raadsleden zijn die stemming wensen. Als dat niet wordt gewenst, is het voorstel (in casu de motie) aangenomen.

In deze raadsvergadering echter sloeg de voorzitter artikel 32 lid 3 Gemeentewet over en stelde de vraag wie van de aanwezige raadsleden “voor” de motie was. Slechts enkele handen gingen omhoog, waarna de voorzitter concludeerde dat de motie was verworpen.

Die conclusie kon de voorzitter niet trekken, want die enkele omhooggestoken handen vertegenwoordigden minder dan de helft van het aantal leden waaruit die raad bestaat. De voorzitter had alle aanwezige raadsleden hun stem moeten laten uitbrengen. Dat is te lezen in artikel 32 lid 2 Gemeentewet. En pas nadat aldus alle stemmen waren uitgebracht kon de conclusie worden getrokken of de motie was aangenomen dan wel verworpen. Dit volgt uit het bepaalde in artikel 29 lid 1 in combinatie met artikel 30 lid 1 Gemeentewet. De artikelen die het stemquorum en het besluitquorum regelen. Terzijde: gelukkig vroeg de voorzitter welke raadsleden “voor” waren, en werd niet gevraagd welke fracties “voor” waren. Fracties bestaan immers niet in het gemeenterecht, en in de Gemeentewet staat dat het raadslid zijn stem uitbrengt. Zonder last. Het kon dus nóg erger!

Hoe werkt het?

Een stemming moet altijd plaatsvinden tenzij niet om stemming wordt gevraagd. Ook al zit er na afsluiten van de beraadslagingen nog maar één raadslid in de zaal, er zal een stemming moeten worden gehouden.

Pas na de stemming kan worden bepaald of deze al dan niet geldig is. Dat vloeit voort uit het bepaalde in artikel 29 lid 1 Gemeentewet: een stemming is geldig als daaraan is deelgenomen door de meerderheid van de zitting hebbende raadsleden. Niet “de helft plus 1” maar “de meerderheid”.

Bij een raad van 23 leden is een stemming geldig bij 12 of meer uitgebrachte stemmen. Als het stemquorum is gehaald, oftewel er zijn 12 of meer stemmen uitgebracht, gaan we kijken hoeveel daarvan “voor” en “tegen” waren. De volstreekte meerderheid “voor” of “tegen” geeft een raadsbesluit. Dit noemen wij het besluitquorum

Laten we ervan uitgaan dat er inderdaad niet meer dan 12 stemmen zijn uitgebracht. Dan is nipt het stemquorum gehaald.

Van die 12 hebben er 7 “voor” en 5 “tegen” gestemd. Dat heeft tot gevolg dat het voorstel is aangenomen.

Best wel apart en de moeite waard om bij stil te staan: dat op een raad van 23 leden slechts 7 van hen een volwaardig en rechtmatig raadsbesluit tot stand kunnen brengen!